

Boekbespreking

ZEGGEN VAN LIMBURG

Jan Hermans & Paul Spreuwenberg, 2015. Zeggen van Limburg. Uitgeverij KNNV, Zeist 640 pp.

Zeggen van Limburg is het levenswerk van Jan Hermans en Paul Spreuwenberg, die in dit boek meer dan 40 jaar persoonlijke kennis en ervaring hebben vastgelegd. Na het verschijnen in 1988 van de KNNV-uitgave Zeggen van Limburg, in de reeks Wetenschappelijke Mededelingen, dat ze samen schreven met Wim de Veen en Henk Hillegers (het in het afgelopen jaar overleden PKN-erelid), vatten de beide auteurs al snel het idee op om een meer uitgebreide uitgave te maken, grotendeels gebaseerd op basis van eigen waarnemingen. De afgelopen 25 jaar hebben zij dan ook duizenden zo niet tienduizenden metingen gedaan aan allerlei kenmerken van levende exemplaren van zeggen door het hele land. Het resultaat is vastgelegd in dit drie kilo wegende standaardwerk, dat in niets meer te vergelijken is met het boekje uit 1988. 'Zeggen van Limburg' is het meest complete werk dat over het geslacht *Carex* in Nederland en omgeving is verschenen. Strak en rustig vormgegeven, volledig in kleur, bijna 700 pagina's dik. De titel is dan ook veel te bescheiden. 'Zeggen van Groot-Limburg' of 'Zeggen van Limburg en de rest van de wereld' zou niet hebben misstaan. Behalve de *Carex*-soorten die in Limburg voorkomen of ooit zijn aangetroffen, worden alle overige soorten besproken die in Nederland in het wild voorkomen. Daarnaast worden enkele soorten uit de omringende Euregio behandeld, te weten *Carex montana*, *Carex binervis* en *Carex umbrosa*. In totaal gaat het in dit boek om 64 soorten.

Het boek is in 11 hoofdstukken ingedeeld, waarvan het overgrote deel Hoofdstuk 5 beslaat: de soortbeschrijvingen. De inleidende hoofdstukken bevatten een zeer gedetailleerde beschrijving van de kenmerken waarmee zeggen op naam te brengen zijn, een taxonomisch overzicht (de auteurs volgen de 'World Checklist of Cyperaceae', alsmede '*Carex Europaea*' van Koopman, 2011), en een 40 pagina's vullende determinateursleutel met allerlei minutieuze tekeningen. Na de soortbeschrijvingen volgen onder meer een uitgebreide index, een zeer gedetailleerde toelichting op de gehanteerde terminologie, en – heel leuk – een uitleg van de auteursnamen die in de wetenschappelijke naam worden genoemd.

De soortbeschrijvingen beslaan zo'n zes tot tien pagina's per soort, afhankelijk van de mate waarin een soort voor Limburg van belang is. De beschrijvingen gaan zeer uitgebreid in op allerlei veldkenmerken, waarbij vele door de auteurs gemaakte tekeningen en foto's als hulpmiddelen voor determinatie dienen. De enorme aantallen door de auteurs verrichte metingen komen hier terug in de vorm van gemiddelden en extremen. Een willekeurig voorbeeldje: het tongetje van *Carex flava* is gemiddeld 1,2 mm lang, met extremen van 1,0 en 2,5 mm. Er zijn zeer complete

areaalbeschrijvingen met verspreidingskaartjes van Limburg en Nederland. Het kaartje van de verspreiding in Nederland is overgenomen uit de door Floron uitgebrachte 'Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora'. Dit betekent helaas wel dat alle hiaten in de daarin opgenomen kaartjes ook in dit boek terug te vinden zijn. Maar dat moeten we maar voor lief nemen, want je kunt altijd nog op de website met verspreidingsatlassen terecht voor recentere kaartjes. De verspreidingskaart voor Limburg is daarentegen zeer gedetailleerd en fraai vormgegeven. Ook de omschrijving van de ecologie is uitgebreid. Hier en daar komt de plantensociologische positie van de zeggensoorten aan bod, iets wat wij wel waarderen van een oud-bestuurslid van de PKN. Zeer praktisch is de tabel waarin een aantal kenmerken van sterk gelijkende soorten worden opgesomd en vergeleken.

Het moge duidelijk zijn dat het geen boek is dat je even mee het veld in neemt. Vandaar ook is de determinateursleutel als los boekje bijgevoegd. Ik begreep dat het in de bedoeling is de hierin aangegeven onderscheidende kenmerken van soorten ook in een toekomstige *Flora van Nederland* over te nemen.

De prijs voor het boek is een tientje per kilo, wat een schijntje is. Bestel het snel, want dit meesterwerk is al vrijwel uitverkocht. Maar in dat laatste geval volgt er vast wel snel een herdruk, zodat de kennis voor iedereen die interesse heeft beschikbaar komt. Vanaf nu is er geen enkele reden meer om te beweren dat *Carex* een 'lastig geslacht' is om op naam te brengen.

John Janssen

Jan Hermans & Paul Spreuwenberg (2015). Zeggen van Limburg. Beschrijving, ecologie en verspreiding in Limburg en overig Nederland, inclusief enkele zeggen van de aan Limburg grenzende Duitse en Belgische gebieden. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht. Prijs: €40,= (voor leden van het Natuurhistorisch Genootschap €30,=).

